

Alusta alkaen 64

1 Moos 43:1-28

Savonlinnan Tuomiokirkko, 19.11.2009

Joosefin veljien toinen matka Egyptiin

Edellä olemme kuulleet, kuinka Jaakobin kymmenen poikaa oli käynyt Egyptissä ostamassa viljaa nälänhädän vaivaamalle suvulleen. Egyptin ankara käskynhaltija oli epäillyt heitä vakoojiksi ja ottanut yhden veljistä, Simeonin, panttivangiksi. Muitten pitäisi palata takaisin nuorin veli mukanaan, muuten Simeon jäisi vankeuteen. Kaiken kauheuden lisäksi veljekset huomasivat kotiin palattuaan, että heidän käskynhaltijalle viljasta maksuksi annettu raha oli palautettu heidän viljasäkkiensä sisään. Paluu Egyptiin olisi entistä vaikeampaa, sillä nyt heitä saatettaisiin epäillä varkaiksi ja huijareiksi. Kaiken lisäksi isä Jaakob ei suostunut antamaan nuorinta veljeä, Benjaminia, heidän mukaansa. Hän pelkäsi, että hänkin jäisi sille tielleen, kuten Simeon ja jo aiemmin kadonnut ja surmattu toiseksi nuorin poika, Joosef.

Kukaan Jaakobin perheestä ei tiennyt, että se Egyptin ankara käskynhaltija, jolta vilja oli ostettu, olikin tosiasiaa juuri tuo Joosef.

Jumalan kovat pakkokeinot

Nälänhätä oli Kanaaninmaassa kova. Kun Egyptistä tuotu vilja oli loppunut, Jaakob sanoi pojilleen: "Lähtekää jälleen ostamaan meille vähän syötävää." Juuda vastasi: "Se mies antoi meille ankaran määräyksen, ettemme saa astua hänen eteensä, ellei veljemme ole mukana. Me lähdemme kyllä Egyptiin ostamaan sinulle syötävää, jos annat veljemme tulla mukaan, mutta jos et aio päästää häntä, me emme lähde sinne, sillä se mies sanoi meille: 'Ette saa astua minun eteeni, ellei veljenne ole mukana.'" (1 Moos 43:1-5)

Nälänhädän on tosiaan pitänyt olla kova. Muuten Jaakob ei olisi enää pyytänyt poikiaan lähtemään vaaran paikkaan. Nälänhätä kuitenkin pakotti lähtemään tai muuten he olisivat kuolleet nälkään.

Jumalan tyyliin kuuluu se, että hän pakottaa ihmisiä heille epämieluisiin asioihin äärimmäisin kovin keinoin, jopa kuoleman avulla. Me ihmiset olemme hänen käsissään kuin savea, jota hän muovaa sellaisiin muotoihin, jota me itse emme aavista emmekä halua. Näinhän Jeremian kirjassa sanotaan:

Jeremialle tuli tämä Herran sana: "Mene savenvalajan työpajaan! Siellä saat kuulla, mitä minä haluan sanoa sinulle." Minä menin savenvalajan työpajaan, jossa hän parhaillaan työskenteli pyöränsä ääressä. Jos valmistumassa oleva astia meni pilalle hänen käsissään, hän muotoili samasta savesta uuden, sellaisen kuin halusi. Silloin minulle tuli tämä Herran sana: "Enkö minä, Herra, voi tehdä sinulle, Israelin kansa, samalla tavalla kuin tämä savenvalaja savelleen? Katso, niin kuin savi on valajan kädessä, niin sinä, Israelin kansa, olet minun kädessäni. (Jer 18:1-6)

Jaakob ei tosin tiennyt, että tässä oli kyseessä Jumalan ankara työ, jolla hänen heimoaan pakotettiin sellaiseen muutokseen, jota he eivät halunneet. Näinhän meidän ihmisten elämässä yleensä on. Kun Jumalan muuttava työ alkaa, me emme pidä siitä, sillä haluaisimme jäädä entiseen.

Miksi te onnettomat menitte ...

Isä sanoi: "Miksi te onnettomat menitte kertomaan hänelle, että teillä on vielä yksi veli?" He vastasivat: "Se mies uteli kaikenlaista meistä ja suvustamme ja kysyi: 'Vieläkö isänne elää? Onko teillä vielä muita veljiä?' Me kerroimme hänelle niin kuin asiat ovat. Mistä me saatoimme tietää, että hän käskisi meidän viedä sinne Benjaminin?" (1 Moos 43:5-7)

Tässä pyhä patriarkka Jaakob on ärsyyntynyt, pelokas ja täysin kyvytön näkemään Jumalan johdatusta. Siitä huolimatta hän on Jumalan huolenpidon, armon ja säälin alla.

Tämä olkoon meille muistutuksena siitä, että emme me ole Jumalan omia ainoastaan silloin kun mielialamme on oikea. Jumala on kanssamme myös silloin kun emme häntä huomaa eikä mieleemme tule ollenkaan hänen lupauksensa huolenpidosta. Jaakob on yhä liitossa, johon Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumala on hänet ottanut. Näin mekin saamme ajatella omasta kasteen liitostamme Jumalan kanssa. Se on voimassa silloinkin kun me emme ole tietoisia siitä, vaan vastoinkäymiset pimittävät meiltä Jumalan olemassaolon ja vaikutuksen.

Se, että Joosef oli kyselty tarkasti suvusta ja veljistä ja Jaakobista, osoittaa tietenkin sen, että hän kaipasi ja rakasti heitä. Hän kykeni vain vaivoin peittämään heiltä sen, että oli heidän veljensä, jonka he olivat myyneet orjaksi.

Juuda kantaa vastuun ja syyllisyyden

Juuda sanoi isälleen Israelille: "Päästä poika minun mukaani, niin me lähdemme matkaan. Vain sillä tavoin me voimme kaikki pysyä hengissä, me sekä vaimomme ja lapsemme. Minä otan itse vastatakseni hänestä, minut voit vaatia tilille hänen hengestään. Jos en tuo häntä takaisin tänne sinun luoksesi, minä olen aina oleva sinun edessäsi syyllinen. Jollemme olisi näin vitkastelleet, olisimme ehtineet käydä siellä jo kaksikin kertaa." (1 Moos 43:8-10)

Joskus on aivan pakko mennä pahimpaan paikkaan, jotta vielä pahempi voitaisiin välttää. Se vaatii rohkeutta ja urhoollisuutta ja itsensä uhraamista. Joskus se vaatii jopa moraalista syyllistymistä toisten puolesta. Tällaisen taakan Juuda on valmis ottamaan päälleen voidakseen pelastaa Jaakobin heimon nälkäkuolemasta. Ehkä Juuda on tässä ennakoiva vertauskuva kuuluisimmasta jälkeläisestään, Jeesus Nasaretilaisesta, joka otti päälleen kaikkein suurimman vastuun ja syyllisyyden, mitä voi olla olemassa ja teki sen toisten hyväksi.

Kunnon viemiset

Heidän isänsä Israel sanoi: "Tehkää sitten niin, mutta ottakaa säkkeihinne tämän maan parhaita tuotteita ja viekää ne sille miehelle: hiukan balsamia, hiukan hunajaa, suitsuketta ja mirhaa, pistaasipähkinöitä ja manteleita. Ottakaa mukaanne kaksinkertainen määrä hopeaa, niin että voitte palauttaa sen hopean, joka oli pantu säkkienne suulle. Ehkä se oli joutunut sinne vahingossa. Ottakaa siis veljenne mukaan ja menkää takaisin. (1 Moos 43:11-13)

Kanaanin maan parhaita vientituotteita olivat siis balsami, hunaja, suitsuke, mirha, pistaasipähkinät ja mantelit. Joosefin Egyptiin kuljettanut karavaani oli lastattu suitsukkeella, balsamilla ja mirhalla. Niitä käytettiin sekä lääkkeenä että hajuaineena. Egyptistä niitä ei saanut, joten ne olivat hyvä lahja faraon käskynhaltijalle annettavaksi.

Tässä Jaakob oikeastaan toteuttaa Joosefin näkemää ennusunta: Aurinko, kuu ja yksitoista tähteä kumartavat häntä (1 Moos 37:9). Isä kumartaa poikaa lähettäessään hänelle suitsuketta, palvonnassa käytettyä ainetta.

Jumala Kaikkivaltias on hellä suojelija

Jumala, Kaikkivaltias [El Shaddai], auttakoon teitä, kun joudutte sen miehen eteen, niin että hän päästää Simeonin ja myös Benjaminin lähtemään kanssanne. Mutta jos minun täytyy menettää lapseni, käyköön sitten niin." (1 Moos 43:11-14)

Tässä Jaakob käyttää Jumalasta nimeä El Shaddai. Se voidaan kääntää joko ”Jumala Kaikkivaltias” tai sitten sana *shaddai* voi viitata naisen rintoihin. Nämä molemmat merkitykset yhdistämällä Jumala näyttäytyy toisaalta kaikkivaltiaana, toisaalta armollisena ja hellänä suojelijana, joka ruokkii ja ylläpitää elämää kuin imettävä äiti lastaan. Juuri sellainen on Jumala, jonka turviin Jaakob uskoo poikansa näiden vaarallisella matkallaan.

Huono omatunto säikähtää syyttä

Miehet kokosivat lahjansa, ottivat kaksinkertaisen määrän hopeaa ja lähtivät Egyptiin Benjamin mukanaan. Siellä he astuivat Joosefin eteen. Joosef näki Benjaminin heidän joukossaan ja sanoi taloutensa hoitajalle: "Vie nuo miehet minun talooni, ota karjasta teuras ja valmista se ruoaksi, sillä he aterioivat päivällä minun kanssani." (1 Moos 43:15-16)

Vaikuttaa siltä, että Joosef oli koko ajan odotellut veljiensä saapuvan. Ehkä hän jo kaukaa huomasi, että hänen toiveensa oli täyttynyt: mukana oli nuorukainen, joka ei viime käynnillä ollut mukana. Sen täytyi olla Benjamin! (Onpa hän kasvanut!). Tapaaminen tapahtui kai jollain julkisella paikalla, ehkä torilla, jossa viljaa myytiin Joosefin valvonnassa nälkää näkeville. Mutta heti kun veljet tulivat torille, heidät napattiinkin kiinni ja vietiin toisaalle, hienoon palatsiin.

Mies teki niin kuin Joosef oli käsenyt. Kun veljet huomasivat, että heitä vietiin Joosefin taloon, he pelästyivät ja sanoivat: "Meidät on varmaan tuotu tänne sen hopean takia, joka viime kerralla oli joutunut takaisin säkkeihimme, ja nyt he kai hyökkäävät kimppuumme, ottavat meidät orjiksi ja vievät aasimme." (1 Moos 43:17-18)

Veljien säikähdys on esimerkki huonosta ja syyllisestä omastatunnosta. Se pelästyy silloinkin, kun mitään aihetta pelästymiseen ei ole. Joosef in ajatukset olivat mahdollisimman kaukana siitä, mitä veljien omatunto sai heidät miettimään: pahoinpitely, vankeus, orjuutus. Joosef halusi tarjota heille iloisen juhla-aterian.

Tässä Joosef on jälleen ennakoiva vertauskuva Kristuksesta. Huonon omantunnon vallassa oleva ihminen pelkää häntä ja säikähtää. Pelkkä papin valkoisen liperin vilahdus saa mieleen tulemaan kaiken mahdollisen ikävän ja ahdistavan. Ja kuitenkin papin tehtävä ja tarkoitus on pitää esillä sulaa armoa; sitä että myös heikot, epähurskaat ja tavalliset ihmiset saavat täysin vailla omia ansioitaan

olla läheisessä suhteessa Jumalan kanssa. Jos on jotain rikoksia, ne saa Kristukselta kokonaan anteeksi. Huono omatunto kääntää tämän kaiken täysin pääläelleen: tuo pappi ja hänen Jeesuksensa aikovat tuomita ja tuhota minut ja pakottaa raatamaan jonkin sellaisen hurskaan elämäntavan alla, jota en koskaan kykene täyttämään.

Kun tultiin talon portille, he menivät Joosefin taloutta hoitavan miehen luo ja sanoivat hänelle: "Suo anteeksi, että vaivaamme sinua, herra. Me olemme käyneet täällä kerran aikaisemminkin viljaa ostamassa, ja kun tulimme yöpymispaikkaan ja avasimme säkkimme, jokainen meistä löysi hopeansa täysimääräisenä säkkinsä suulta. Sen me olemme nyt tuoneet takaisin, ja meillä on vielä lisää hopeaa viljan ostamista varten. Emme tiedä, kuka oli pannut hopean säkkeihimme." (1 Moos 43:19-22)

Veljien käytös kertoo jälleen huonosta omastatunnosta. Se saa alistumaan ja näyttelemään erinomaisen kohteliasta. Se saa aikaan puolustautumista sellaisissakin asioissa, joissa mihinkään puolustelemiseen ei ole tarvetta.

Olkaa rauhassa, älkää pelätkö

Taloudenhoitaja vastasi: "Olkaa rauhassa, älkää pelätkö. Teidän Jumalanne ja isänne Jumala on pannut aarteen säkkeihinne. Teidän hopeanne minä olen jo saanut." Ja hän toi Simeonin heidän luokseen. (1 Moos 43:23)

Taloudenhoitajan käytös kertoo siitä, kuinka turhaa huonon omantunnon kantama kauhu ja puolustelut ovat. Kun käyt Jeesuksen eteen, saat tulla sellaisena kuin olet. Mitään ei tarvitse puolustella. Hän suhtautuu sinuun kuin Joosefin taloudenhoitaja: Ole rauhassa, älä pelkää. Kaikki on hyvin.

Sen jälkeen Jeesus, tai tässä hänen vertauskuvanaan oleva Joosefin taloudenhoitaja, vie hänen luokseen tulleen sielun lepäämään ja peseytymään:

Sitten mies vei heidät sisälle taloon, toi heille vettä, että he saivat pestä matkan pölyt jaloistaan, ja antoi rehua heidän aaseilleen. Odottaessaan Joosefia, jonka piti saapua keskipäivällä, he ottivat esiin lahjansa, sillä he olivat kuulleet, että he saisivat aterioita siellä. (1 Moos 43:24-25)

Sitten seurasi jälleen episodi, jossa Joosefin lapsena näkemä ennusuni toteutui:

Kun Joosef tuli taloon, he veivät hänelle lahjat ja lankesivat maahan hänen eteensä. Joosef tervehti heitä ja kysyi: "Mitä kuuluu vanhalle isällemme, josta kerroitte minulle? Elääkö hän vielä?" He vastasivat: "Isällemme, sinun palvelijallesi, kuuluu hyvää. Hän on edelleenkin elossa." Ja he polvistuivat ja heittäytyivät kasvoilleen. (1 Moos 43:26-28)

Isä Jaakobkin on siis Joosefin palvelija ja lähettämiensä lahjojen kautta polvistuneena Joosefin eteen.